

Tárgy: Mezőberény Város Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiójának felülvizsgálata
Előterjesztő: Siklósi István polgármester
Készítette: Gulyásné dr. Sáli Henrietta aljegyző
Véleményező Bizottság: Ügyrendi és Humánügyi Bizottság
Bizottság: Pénzügyi és Gazdasági Bizottság
Melléklet: Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió 2025. évi tervezet
Tervezett döntés: 1 db határozat
Döntés: Egyszerű többségi, nyílt szavazással

ELŐTERJESZTÉS

**Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete
 2025. szeptember 29-i nyílt ülésére**

Tisztelt Képviselő-testület!

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 92.§ (3) bekezdése értelmében Mezőberény, mint legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében - jogszabályban meghatározottak szerint - szolgáltatástervezési koncepciót köteles készíteni, melynek Mezőberény Város Önkormányzata 2007. évben eleget tett, és legutóbb 2022-ben felülvizsgált.

A koncepció felülvizsgálata megalapozásaként, annak véleményezésére, javaslatok megfogalmazására 2025. május 14-én a Helyi Esélyegyenlőségi Fórum és a Helyi Szociálpolitikai Kerekasztal együttes ülésére került sor.

Az elkészült tervezet 2025. szeptember 8. nappal megküldésre került a szociális ellátásban részt vevő intézmények, szervezetek részére és a beérkezett javaslatok alapján korrigálásra, kiegészítésre került.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztés megtárgyalását követően fogadja el az alábbi határozati javaslatot.

Határozati javaslat:

Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete – a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 92.§ (3) bekezdése alapján – Mezőberény Város Önkormányzatának 2025. évi felülvizsgált és aktualizált Szociális Szolgáltatástervezési Konceptióját az előterjesztéshez mellékelte formában elfogadja.

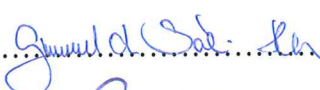
Felelős: Siklósi István polgármester

Határidő: értelem szerint

Mezőberény, 2025. szeptember 17.

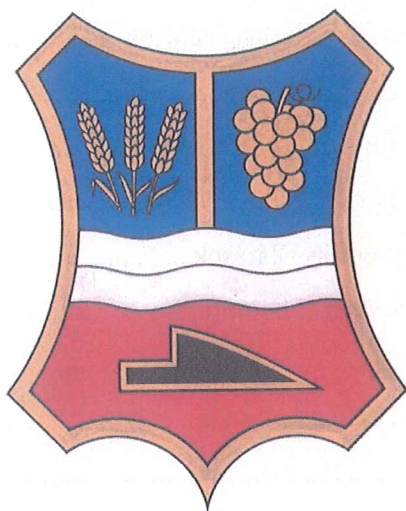

Siklósi István
polgármester

Jogi ellenjegyzés:

Pénzügyi ellenjegyzés:

Mezőberény Város Önkormányzatának Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiója

2025.

Tartalom

Tartalomjegyzék

Tartalom.....	2
I. Bevezetés.....	3
I.1. Konceptió célja, feladata	3
I.2. Jogszabályi háttér	4
I.3. Mezőberény város szociális helyzetképe.....	6
I.3.1. Gazdasági háttér	6
I.3.2. Demográfiai jellemzők	7
I.3.3. A népesség gazdasági aktivitása	9
I.3.4. Egészségi állapot	11
II. Mezőberény Város szociális és gyermekvédelmi feladatellátásának intézményi struktúrája, ellátási kötelezettség teljesítése.....	11
III. Szociális szervezetrendszer bemutatása	15
III.1. Személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások	15
III.1.1. Szociális alapszolgáltatások	15
III.1.2. Szociális szakosított ellátások	25
III.1.3. Egyéb szociális szolgáltatások.....	27
III.2. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások.....	27
IV. Gyermekvédelmi szervezetrendszer bemutatása	32
IV.1. Helyi természetbeni ellátások	32
IV.2. Gyermekjóléti szolgáltatás	33
IV.3. Bölcsőde	36
IV.4. Helyettes szülői hálózat.....	38
V. A szolgáltatások működésének fejlesztésének lehetőségei, irányai, intézményi szintű feladatai, az együttműködési keretei	38
VI. ÖSSZEGZÉS – ZÁRÓ GONDOLATOK.....	40

I. Bevezetés

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 92.§ (3) bekezdése értelmében Mezőberény, mint legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében - jogszabályban meghatározottak szerint - szolgáltatástervezési koncepciót köteles készíteni, melynek Mezőberény Város Önkormányzata 2007. évben eleget tett, majd 2015-ben és legutóbb 2022-ben felülvizsgált.

Az Szt. 58/B.§ (2) bekezdése alapján Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete a szociális szolgáltatástervezési koncepcióban meghatározott feladatok megvalósulásának, végrehajtásának figyelemmel kísérése céljából Szociálpolitikai Kerekasztalt hozott létre.

A Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata a rendelkezésre álló hatályos adatok alapján megtörtént.

I.1. Koncepció célja, feladata

A szolgáltatástervezési koncepció célja:

- a szükségletek oldaláról közelítve meghatározni a szociális szolgáltatások fejlesztésének alapelveit, irányait, céljait,
- elősegíteni a jogszabályok által szabályozott szociális és gyermekvédelmi intézmények magas szintű, szükségletekhez igazodó feladatainak ellátását,
- elérhetővé tenni a város minden lakója számára a szociális biztonságot garantáló szolgáltatások, ellátási formák,
- biztosítani, hogy a meglévő ellátórendszer erősségeit és eredményeit megőrizve, a minőségi szolgáltatásért való elkötelezettség mellett feleljen meg a szakmai kihívásoknak,
- biztosítani azt, hogy a szociális ellátórendszer eredményesen, hatékony formában nyújtson szolgáltatásokat.

A szolgáltatástervezési koncepció feladata:

- értéktételező, hatékony helyi szociálpolitika kialakításának, formálódásának elősegítése,
- információ nyújtása egyéb fejlesztési koncepciók, tervek kidolgozásához és megvalósításához,
- információ biztosítása a különböző szolgáltatást igénylők részére, illetve a szolgáltató intézmények, szervezetek számára,
- a koncepcióban szereplő adatok, illetve a szociális szolgáltatásokat nyújtó intézmények javaslatai alapján az igényekhez legjobban igazodó szolgáltatási struktúra kialakítása és az aktuális szolgáltatások hatásos és hatékony fejlesztése.

A koncepció készítését törvény írja elő, de az egységes szemlélet, illetve az integrált intézmények működése szükségessé teszi, hogy a koncepcióban az önkormányzat gyermekjóléti szolgáltatásokkal kapcsolatos kötelezettségei és fejlesztési elképzelései is teret kapjanak. Szintén fontosnak tartottuk,

hogyan a helyi rendszer bemutatása körében az önkormányzati feladatellátás mellett megjelenítésre kerüljenek az egyházak, civil szervezetek által felvállalt szolgáltatások is.

Jelen Konceptió keretében bemutatásra kerül Mezőberény szociális helyzetképe, a helyben biztosított szociális ellátások, szolgáltatások, továbbá meghatározásra kerülnek a jövőbeli fejlesztési irányok, lehetőségek, valamint ismertetésre kerülnek – a kitöltött kérdőívek alapján – a szervezetek jó gyakorlatai, elért eredményei.

I.2. Jogszabályi háttér

A szociális szolgáltatásfejlesztési koncepció jogszabályi háttérének vizsgálatakor elsőként Magyarország Alaptörvényét (a továbbiakban: Alaptörvény) kell kiindulópontnak tekinteni.

Már az Alaptörvény kezdetén, a Nemzeti hitvallás cím alatt megjelenik, miszerint „Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet [...] kiteljesítése.” Ezt egészíti ki a XIX. cikk, mely négy bekezdésnyi terjedelemben foglalkozik a szociális ellátórendszer alkotmányos szabályainak meghatározásával:

„XIX.cikk

(1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.

(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

(3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.

(4) Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.”

[Magyarország Alaptörvénye, 2011. április 25.]

A szociális jogok tekintetében az Alkotmánybíróság a 25/2016.(XII.21.)AB határozatában is kifejtette, hogy ezen szociális jogok érvényesítése – amint a gazdasági és kulturális jogok tekintetében is – alapvetően az állam gazdasági teljesítőképességétől függenek, az állam kötelezettségei elsősorban arra korlátozódnak, hogy egyrészt hozzon létre egy olyan intézményrendszert, amely útján az alkotmányos jogok érvényesülhetnek, másrészt pedig meg kell határoznia az intézményrendszer igénybevitelével kapcsolatos jogosultságokat.

Amint az Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011.évi CLXXXIX. törvény preambulumban is megfogalmazásra került a helyi önkormányzatok az egységes állami szervezetrendszer részeként hozzájárulnak az Alaptörvényben foglalt államcél megvalósításához, elősegítik a jogszabályi kötelezettségek teljesítését.

A szociális ellátások, szolgáltatások, valamint ezt kiegészítve a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátások rendszerét a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.), valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) szabályozza.

Az Szt. 92.§ (3) bekezdése értelmében a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében - jogszabályban meghatározottak szerint - szolgáltatástervezési koncepciót készít.

A szolgáltatástervezési koncepció tartalmára a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 111/A.§ (1) bekezdése tartalmaz szabályozást. Nevezett jogszabályhely értelmében a koncepció tartalmazza különösen:

- a) a lakosságszám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket,
- b) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról,
- c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit,
- d) az egyes ellátotti csoportok, így az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

A koncepció készítését az Szt. írja elő, de az egységes szemlélet, illetve az integrált intézmények működése szükségessé teszi, hogy a koncepcióban az önkormányzat gyermekjóléti szolgáltatásokkal kapcsolatos kötelezettségei és fejlesztési elképzelései is teret kapjanak.

Az önkormányzati feladatellátást – mint a releváns jogszabályi hierarchia legalsó szintje – a következő önkormányzati rendeletek alapozzák meg:

- a pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokról szóló 4/2015.(II.24.) önkormányzati rendelet,
- a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások helyi rendszeréről szóló 18/2008.(V.26.) MÖK sz. rendelet,
- a gyermekvédelem helyi rendszeréről szóló 20/2016.(V.31.) önkormányzati rendelet.

I.3. Mezőberény város szociális helyzetképe

I.3.1. Gazdasági háttér

Mezőberény a Dél-alföldi régióban, Békés megye középső részén a Békési járásban helyet foglaló kisváros, kistérség egyik meghatározó települése. Területe 118,53 km², állandó lakosainak száma 9.878 fő, átlagos népsűrűsége pedig 83,33 fő/km² (Belügyminisztérium, 2025. január 1.).

Mezőberény gazdasági helyzete a 2008-ban kezdődő gazdasági válság idején megrendült. Jelentősen csökkent a foglalkoztatottság, ami a családok életkörülményeinek drasztikus romlásához vezetett. Növekedett a munkanélküliség, az emberek egy jelentős része kilátástalan helyzetbe került. A legnagyobb létszámot foglalkoztató cég 2009-ben felszámolta a mintegy 650 főt foglalkoztató vállalkozását.

Az elmúlt időszakban folyamatosan stabilizálódott a város gazdasági szerkezete.

A koronavírus járvány 2020. évi megjelenése az önkormányzati adóbevételek nagyságára, és a városban működő gazdálkodó szervezetek helyzetére is jelentős hatással volt. Az önkormányzatok gazdálkodásában bizonytalanságot teremtett, hogy 2020. január 01. napjától a gépjárműadóból származó bevétel teljes egészében a központi költségvetéshez került. Ezzel megszűnt gépjárműadó bevétel 40 %-ának, mint átengedett központi bevételnek az önkormányzatok által való felhasználhatósága. Eltörlésre került a HIPA feltöltési kötelezettség, ami átmeneti likviditási problémákhoz vezetett. 2021. I. félévében az IFA fizetési kötelezettség felfüggesztésre került, és ezen időszakra állami támogatás sem járt. A HIPA mértéke 2021-2022 évekre 1 %-ban került központi megállapításra, meghatározott önkormányzatok a kieső bevétel összegével megegyező összegben, a központi költségvetésből támogatásra váltak jogosulttá. További nehézséget jelent az önkormányzat működésében, hogy a növekvő inflációt, árakat nem, vagy csak kisebb mértékben követi az állami támogatások összege.¹

A rendszerváltás óta a város folyamatosan erőfeszítéseket tesz a munkahelyek megteremtéséhez kapcsolódó beruházások mellett a hátrányos helyzetű rétegek lakhatási körülményeinek javítása és a szociális ellátórendszere fejlesztése területén.

Mezőberény közlekedési helyzete kedvező, mivel a városban megáll a Budapest– Békéscsaba– Löksháza vonalon közlekedő minden hazai és számos nemzetközi szerelvény.

A közúti kapcsolatrendszer is jónak mondható, hiszen a 47-es, a 46-os, valamint a 470-es főközlekedési utak Mezőberényben keresztezik egymást.

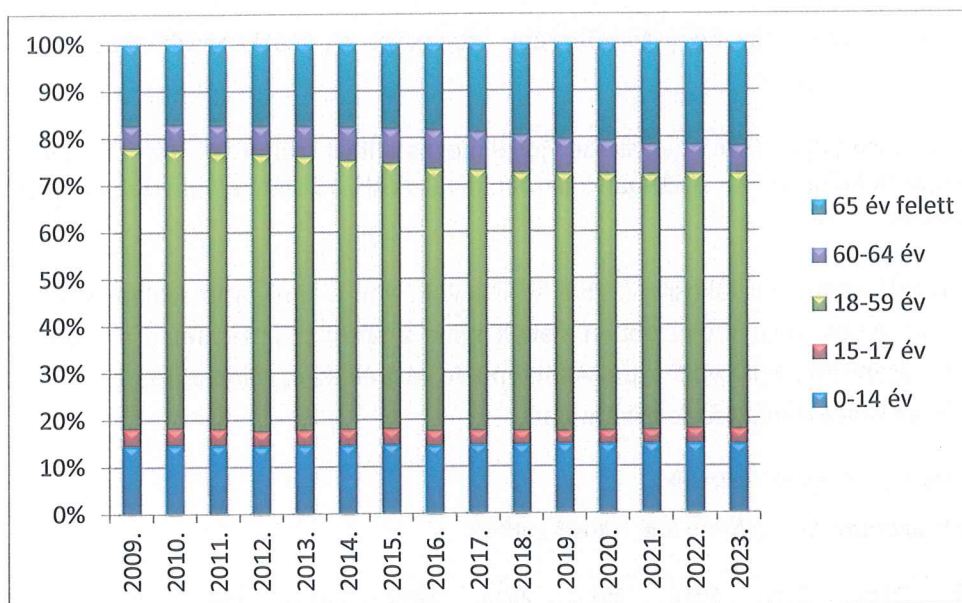
A tömegközlekedési kapcsolatok közül Békéscsaba, Békés (járási központ), Körösladány közvetlen járatokkal hét közben jól elérhető, békéscsabai átszállással elfogadható sűrűségű a járatszám Gyula irányába is.

¹ Forrás: Mezőberény Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2022-2026.

I.3.2. Demográfiai jellemzők

Mezőberény lakosságának vizsgálatakor szembetűnik a népességszám folyamatos és egyenletes csökkenése. A város lélekszáma 1970 és 2022 között 12 891 főről 10 032 főre, összesen 2859 fővel csökkent. Amennyiben csak a 2009 - 2021. év adatait figyeljük meg az 1. ábrán, akkor a vizsgált időszakban 2009. év állandó lakosságához viszonyítva a fogyatkozás 12 év alatt, 907 fővel 8 %-os.

1. ábra Állandó népesség számának változása, korösszetétele (2009-2023.)

Forrás: TeIR/KSH-TSTAR adatok alapján saját szerkesztés

A gyermek- és fiatalkorú (0-17 év közötti), valamint a zöld színnel jelölt felnőtt (18-59 év közötti) lakosság egyre szűkülő arányt képez a lakosság összetételében, 2011 és 2021. között 18%-ról 17%-ra csökkent a 0-17 éves korosztály részaránya. Az idős, legalább 65 éves korosztályhoz tartozók létszáma emelkedő tendenciát mutatva ugyan ebben az időszakban 17 %-ról 22 %-ra változott.

1. táblázat A népesség korösszetételének változása (2009-2023.)

Év	Népesség száma (fő)	0-17 év	18-64 év	65 évtől
2009	10 939	18,2%	64,5 %	17,3 %
2010	10 911	18,2 %	64,7 %	17,1 %
2011	10 817	18 %	64,7 %	17,2 %
2012	10 756	17,6 %	65,1 %	17,4 %
2013	10 751	17,8 %	64,7 %	17,5 %
2014	10 647	17,9 %	64,5 %	17,7 %
2015	10 541	18,1 %	64 %	18 %
2016	10 424	17,6 %	64 %	18,3 %
2017	10 354	17,7 %	63,5 %	18,8 %
2018	10 280	17,6 %	62,9 %	19,5 %
2019	10254	17,4 %	62,3 %	20,3 %
2020	10128	17,5 %	61,7 %	20,8 %
2021	10032	17,7 %	60,7 %	21,6 %
2022	9949	17,9 %	60,1 %	22 %

2023	9939	17,8 %	60,3 %	21,9 %
------	------	--------	--------	--------

Forrás: TeIR/KSH-TSTAR adatok alapján saját szerkesztés

Az élveszületések számában ingadozások mutatkoznak. A 2013. év kiemelkedő jelentőségű volt e tekintetben, hiszen 122 gyermek látta meg a napvilágot. Azt ezt követő évben mélypontra zuhant az értéke a 76 élveszületési számmal, de – 2017. kivételével – az ezt követő években sem érte el a 100 feletti lélekszámot. (3. sz. táblázat)

2. táblázat Élveszületések száma (2009-2021.)

2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
88	82	122	76	95	80	101	73	85	90	89	91	79

Forrás: Védőnői Szolgálat

Az alábbi diagramok jól szemléltetik, hogy Mezőberény népességének csökkenésében döntően a természetes fogyás játszik szerepet.

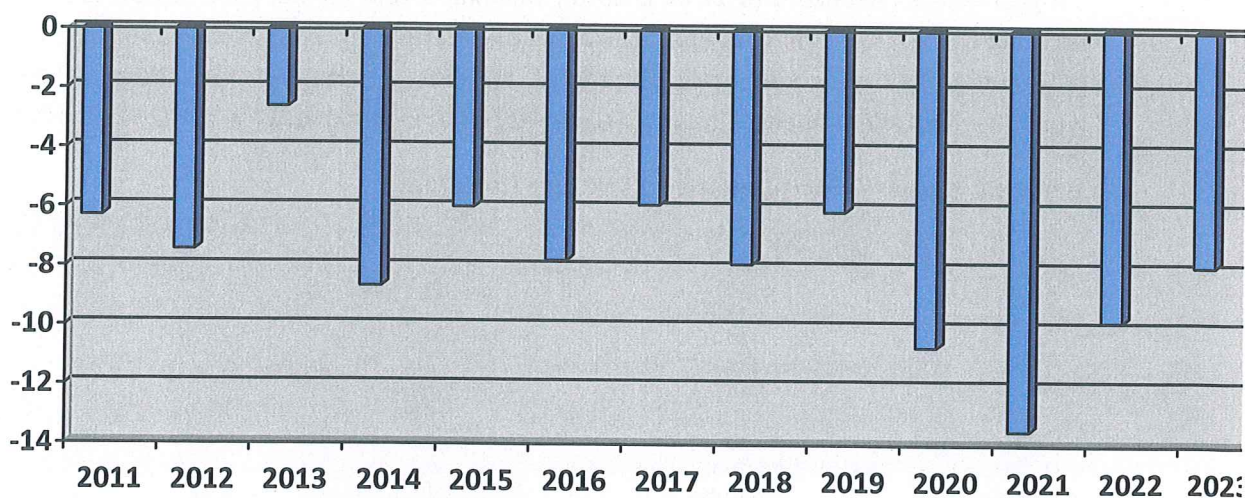
A halálozások száma a vizsgált időszak mindegyikében jóval meghaladta a születések számát. Az élve születések és a halálozások különbsége 2020-ban kiugróan magas volt, a 204 fő elhunyttal szemben mindössze 90 fő született.

A természetes fogyás 2013-ban ezer lakosra vetítve -2,6‰ volt, ami a kimagasló születésszámnak köszönhetően ebben az évben jóval kedvezőbben alakult mind a járási (-5,2‰), mind a megyei (-7,1‰) értékeknél, de kisebb mértékű volt a Dél-Alföldön (-5,3‰) és az országban mértéknél is (-3,8‰). 2021-óta az érték ismét javuló tendenciát mutat.

2. ábra Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)

Az élveszületések és a halálozások különbsége ezer lakosra vetítve.

2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
-6,29	-7,44	-2,6	-8,65	-5,98	-7,77	-5,89	-7,88	-6,12	-10,68	-13,51	-9,81	-7,92

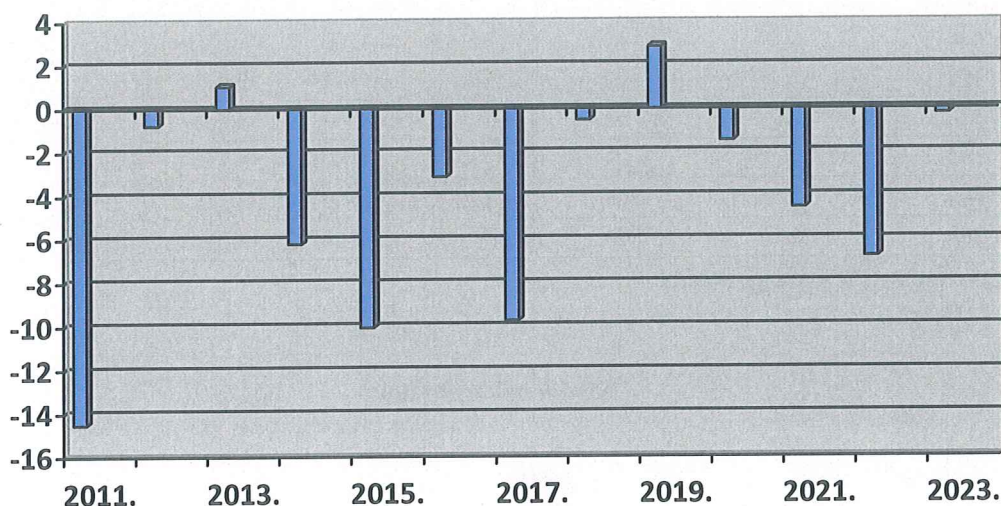
Forrás: TeiR – saját szerkesztés

A vándorlási különbözet értékeinek vizsgálatánál elmondhatjuk, hogy mindössze három kiugró értéket figyelhetünk meg, 2011-ben, 2015-ben és 2017-ben. 2013-ban és 2019-ben pozitív értékeket láthatunk, ami egyedülálló volt a vizsgált térségben. Sajnálatos módon a 2018-2019. évi javulás nem vált tendenciává, 2020-2022. években ismét romló adatokat láthatunk, azonban 2023-ban az elvándorlási egyenleg kedvezőbb, 0-hoz közelítő értéket mutat.

3. ábra Vándorlási egyenleg (ezrelék)

Vándorlási különbözet az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbsége ezer lakosra vetítve.

2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
-14,5	-0,76	1,04	-6,19	-10,05	-3,1	-9,72	-0,51	2,86	-1,45	-4,52	-6,78	-0,21

Forrás: TeiR, KSH-TSTAR

A gyermek- fiatal korosztály arányának csökkenése, a 65 éven felüli korcsoport növekedése egy folyamatosan idősödő mezőberényi társadalom képét vetíti előre. Az Európai Unió országaira jellemző kettős öregedés folyamata Mezőberény helyi társadalmára is jellemző a fenti adatok értelmében.

A lakónépesség számának csökkenése mellett párhuzamosan csökken a fiatalok aránya, s emelkedő tendenciát mutat a lakosságon belül a 65 év feletti korosztály részaránya.

1.3.3. A népesség gazdasági aktivitása

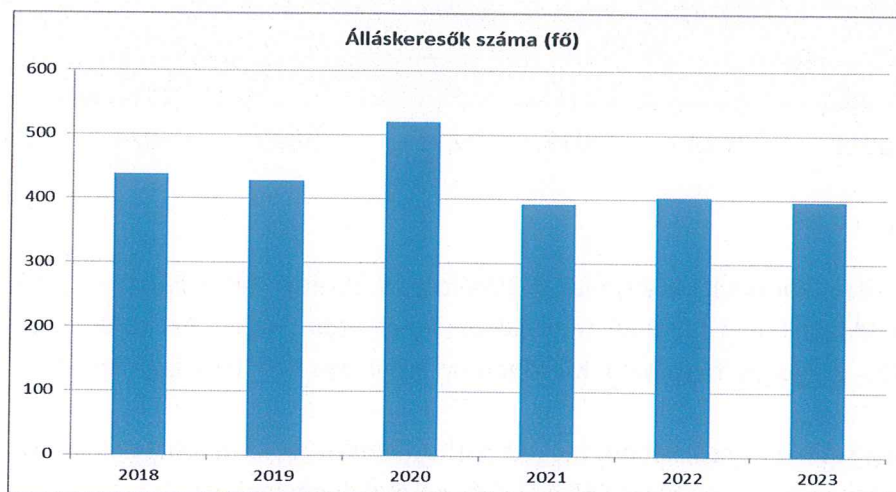
A foglalkoztatási arány növelésének a helyi politika legfontosabb társadalmi és gazdasági céljai közé kell tartoznia, annak érdekében, hogy a potenciális munkaerőforrásból minél több hasznosuljon, a helyi társadalom eltartó-képessége, megtartó ereje növekedhessen.

A munkanélküliség a szegénység és a társadalomból való kirekesztődés legjelentősebb kockázati tényezőjének számít, ezért fontos, hogy minél több ember tudjon belépni a nyílt vagy támogatott munkaerő-piacra.

4. ábra Nyilvántartott álláskeresők száma

Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	438	17	3,88%	160	36,53%	261	59,59%
2019	428	22	5,14%	164	38,32%	242	56,54%
2020	520	25	4,81%	193	37,12%	302	58,08%
2021	393	21	5,34%	150	38,17%	222	56,49%
2022	403	21	5,21%	160	39,70%	222	55,09%
2023	398	14	3,52%	154	38,69%	230	57,79%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Mezőberény esetében a 2009 óta a regisztrált munkanélküliek száma fokozatosan és jelentősen csökkent. Ezt a javuló tendenciát akasztotta meg a 2020. évi koronavírus járvány, amit az emelkedett statisztika is mutat. (Már a 2020.évi koncepcióban is előrevetítettük a visszaesés lehetőségét.) Szerencsére az ezt követő évben már jelentősebb javulás látható, ezt követően pedig enyhe emelkedéssel – csökkenéssel stagnál az álláskeresők száma.

I.3.4. Egészségi állapot

Mind a születéskor, mind pedig a különböző életkorokban várható élettartam jelentős javuláson ment keresztül az elmúlt évtizedekben köszönhetően az életkörülmények javulásának, az egészségügyi ellátás, és a közegészségügy fejlődésének.

Hazánkban a népesség fogyása felerősíti a demográfiai öregedés folyamatát. Nő a népesség átlagéletkora és az időskorú népesség aránya, miközben a fiatal korcsoport aránya csökken a népességben. Békés megyében 2001-ben a férfiak átlagos életkora 38,3, a nőké 41,7 év volt. 2022-re több mint 4 évvel (+4,6) nőtt a férfiak, illetve több mint 5 évvel (+5,4) a nők átlagos kora. A statisztikák szintén vizsgálják a férfiak és nők születéskor várható élettartamát, ami 2001-ben a férfiak esetében 68,84 év, nők esetében 76,60 év. Ezen adatok esetében 2021-re vonatkoztatva férfiak esetében +0,6 év, nők esetében pedig +0,07 év emelkedést láthatunk, 2023.évben a várható élettartam férfiak esetében 71,57 év, a nők esetében pedig 78,55 év.

Mezőberény esetében a halálozások száma ingadozást mutat, 2022-óta ismét csökkenés figyelhető meg, de tendencia nehezen szűrhető le belőle.

3. táblázat Elhunytak száma Mezőberényben

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Elhunytak száma	151 fő	171 fő	155 fő	170 fő	204 fő	226 fő	177 fő	153 fő

Forrás: Mezőberény Város Anyakönyvezetője adatszolgáltatása

II. Mezőberény Város szociális és gyermekvédelmi feladatellátásának intézményi struktúrája, ellátási kötelezettség teljesítése

Az Szt. 86.§-a értelmében a szociális alapszolgáltatások közül Mezőberény Város Önkormányzata köteles biztosítani a családsegítést, étkeztetést, házi segítségnyújtást, valamint a nappali ellátást.

Mezőberényben a szociális feladatellátás több pilléren nyugszik. Az önkormányzat a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat intézményén keresztül a kötelezőn túl, önként vállalt szociális feladatokat is ellát, illetve jelentős szerepet töltenek be az egyházak, valamint a civil szervezetek is a szociális ellátások biztosításában.

Az önkormányzat a szociális ellátórendszer keretében 2022. évben az alábbi szolgáltatásokat, ellátásokat biztosítja:

- I. Személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások (a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat keretében)
 - I.1. Szociális alapszolgáltatások
 - tanyagondnoki szolgálat
 - étkeztetés
 - házi segítségnyújtás

- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- támogató szolgáltatás
- idősek nappali ellátása

I.2. Szociális szakosított ellátások

- idősek bentlakásos intézménye

II. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások (polgármesteri, átruházott hatáskörben)

- települési támogatás
 - i. lakhatási célú települési támogatás
 - ii. ápolási célú települési támogatás
- rendkívüli települési támogatás
- köztemetés költségének megtérítése alóli mentesség
- egyéb szociális támogatás
 - i. felsőoktatási intézményben tanulók támogatása
 - ii. temetési kölcsön
 - iii. strandbérlet támogatás
 - iv. iskolakezdési támogatás

A Gytv. 15.§-a határozza meg a gyermekek védelmének rendszerét, melyből a 94.§ alapján Mezőberény Város Önkormányzatának kötelező feladatát képezi - a gyermekek esélynővelő szolgáltatásainak kivételével – a gyermekjóléti alapellátások biztosítása.

A 94.§ értelmében a települési önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése.

Az önkormányzat a gyermekvédelem helyi rendszere keretében 2024. évben az alábbi ellátásokat biztosítja:

1. természetbeni ellátások:

- aa) a gyermekintézmények étkezési térítésének közvetlenül az intézmények által kezdeményezett és javasolt díjkedvezményének megállapítása
- ab) helyközi járatú autóbusz helyi közlekedésre vonatkozó tanulóbérletének támogatása

2. személyes gondoskodást nyújtó ellátások:

- ba) család és gyermekjóléti szolgálat működtetése,
- bb) gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde),
- bc) gyermekek átmeneti gondozása helyettes szülői hálózatban.

Mezőberényben a szociális feladatellátás több pilléren nyugszik. Az önkormányzat a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat intézményén keresztül a kötelezőn túl, önként vállalt szociális feladatokat is ellát, illetve jelentős szerepet töltenek be az egyházak, valamint a civil szervezetek is a szociális ellátások biztosításában.

4. táblázat Helyi – önkormányzati, egyházi és civil szervezetek által biztosított – szociális és gyermekjóléti ellátórendszer Mezőberényben (Szolgáltató Nyilvántartás – Szociális Ágazati Portál – alapján)

	Ellátás típusa	Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat	Ellátást nyújtó megnevezése			
			Mezőberényi II. kertületi Evangélikus Egyház	Mezőberényi Református Egyház	"Fogjunk össze" Közhasznú Egyesület	Mécses Egyesület
Szociális alapszolgáltatások	Tanyagondnoki szolgálat	☺				
	Családsegítés	☺				
	Étkeztetés	☺	☺	☺		50 fh
	Házi segítségnyújtás	60 fh	17 fh	30 fh		8 fh
	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	74 db engedélyezett.készülék				
	Idősek	30 fh	50 fh	40 fh		
	Nappali ellátás			25 fh	25 fh	70 fh
	Fogyatékkal élők					64 fh
	Pszichiátriai betegek					☺
	Közösségi ellátások					☺
Sz.	Támogató Szolgálat	☺				☺
	Idősek átmeneti otthona					
	Idősek Otthona	50 fh (Puskin u.) 52 fh (Juhász Gy. u.)		130 fh		

	Támogatott lakhatás	fogyatékos személyek részére					54 fh
		pszichiátriai betegek részére					10 fh
Egyéb szoc. szolg.	Fejlesztő foglalkoztatás						100 fh (a szolgáltató teljes ellátási területére)
Gyermekjóléti	Gyermekjóléti Szolgáltatás					☺	
	Gyermekek napközbeni ellátása	Bölcsőde				70 fh.	
	Helyettes szülői hálózat					3 fh.	

Az önkormányzat számára kötelező, jelenleg is biztosított szolgáltatás

Önként vállalt feladatok

Kötelező, jelenleg nem biztosított szolgáltatás

Kizárólag egyházak, civil szervezetek által nyújtott szolgáltatás

☺
Biztosított szolgáltatás (a nyilvántartásban nincs felvezetve férőhelyszám)

fh.
Nyilvántartásban szereplő férőhelyek száma

A fenti táblázatból kitűnik, hogy Mezőberényben egy jól kiépített, sokszínű, pluralizált intézményrendszer nyújt védőhálót az ellátási szükséglettel megjelenő lakosságnak.

Megállapítható, hogy Mezőberényben az önkormányzat a kötelezően ellátandó feladatai közül az idősök átmeneti ellátásán kívül valamennyi szolgáltatást biztosítja. Önként vállalt feladataival pedig egyes ellátotti csoportok sajátosságaihoz kapcsolódó szükségletekhez igazodik.

Az idősök átmeneti elhelyezésének szüksége elenyésző esetben merült föl. A tartós férőhelyekre átmeneti időszakra felvett idősök a végleges elhelyezés igényével lépnek fel szinte valamennyi esetben. A várható élettartam emelkedésével a tartós bentlakásos elhelyezésre jelentkezik markáns szükséglet.

Amennyiben igény jelentkezik rá, lehetőség van néhány tartós férőhely átminősítése átmeneti férőhellyé.

A harmadik szektorhoz tartozó egyházi szervezetek kötelező önkormányzati feladatok felvállalásával lehetővé teszik az időskorúak számára, hogy a szolgáltatásokat lakóhelyeikhez közel vehessék igénybe. Az önként vállalt feladatok pedig elébe mennek a speciális lakossági szükségleteknek.

III. Szociális szervezetrendszer bemutatása

III.1. Személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások

III.1. 1. Szociális alapszolgáltatások

III.1.1.1. Tanyagondnoki szolgáltatás

A tanyagondnoki szolgáltatás célja a külterületi vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményhiányból eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése. Ennek figyelembe vételével végzi a tanyagondnok a mindennapi munkáját.

A külterületen egyedül élő idős személyek a kialakult egészségi problémáik miatt leggyakrabban az alábbi tevékenységekben kérnek segítséget: hólapátolás, vízfordás, favágás, hivatalos ügyek intézése, egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás biztosítása, bevásárló utak szervezése személyszállítással, illetve kérésre bevásárlás. Napi szinten igény van kiskorú gyermekek óvodába, iskolába történő szállítására.

A tanyagondnok szervezésében évente tanyafórum megrendezésére kerül sor a külterületen élő lakosság számára.

2016. év májusában a tanyagondnoki szolgálat működtetése Mezőberény Város Önkormányzatától – a meglevő személyi és tárgyi feltételekkel – átkerült a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálathoz.

A szolgálatot Mezőberényben egy fő tanyagondnok látja el, aki 2019. évben – a jogszabályi előírásoknak megfelelően – tanyagondnok képesítést szerzett.

2021. évben a szolgáltatást igénybe vevők száma 53 fő volt, 2023. évben 83 háztartás, 164 lakos, 2024. évben pedig 85 háztartás, ezen belül 44 család vette igénybe a tanyagondnoki szolgálatot. Összességében elmondható, hogy az igénybevevők között a 60 év feletti aránya a legmagasabb.

2018-ban a tanyagondnok térképvázlatot készített az Ókertben található ingatlanok elhelyezkedéséről azzal a céllal, hogy segítse a tűzoltók, a betegszállítók, és a mentősök célba érését.

A 2018. évi Tanyafejlesztési Program 1. (TP-1-2018) – a tanyák, valamint a tanyás térség megőrzését és fejlesztését célzó települési és térségi fejlesztések támogatására kiírt pályázaton Mezőberény Város Önkormányzata „A mezőberényi tanyagondnoki szolgálat fejlesztése” elnevezésű projekttel 1.958.186,- Ft-os támogatást nyert. A támogatási összegből megvásárlásra került eszközök a következők: elektromos betegemelő, emelő háló, hordozható nyomtató, notebook, notebook táska, rendezvénysátor, hótakarító/fűnyírógép.

2019-2021. év között jellemzően a COVID világjárvány kezelése jelentette a legnagyobb kihívást a szociális ellátórendszer teljes területén. A tanyagondnoki szolgálat keretében a külterületen élő rászoruló személyek ellátása folyamatosan biztosított volt.

2024 augusztusában a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete a falu- és tanyagondnoki képzésben résztvevők mentorálása céljából senior tanyagondnoknak kérte fel Mezőberény tanyagondnokát.

III.1.1.2. Családsegítés²

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

Célja, hogy a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával segítse az egyéneket, családokat, közösségi csoportokat életminőségének javítását, szociális környezetükhöz való alkalmazkodását, szükségleteik feltárását.

2016. január 1. napjától a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) rendelkezései szerint a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés teljes integrációja valósult meg, az ellátandó terület nagysága szerint differenciált szolgáltatástartalommal. A feladatok megosztásra kerültek a települések és a járások között. A települési önkormányzatok feladatkörében maradtak a lakóhely szintű minimumszolgáltatások, az általános segítő feladatok. Járási szintre, Békés város településéhez kerültek a hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységek, valamint a speciális szolgáltatások biztosítása.

Mezőberény Város Önkormányzata kötelezően ellátandó feladataként a család- és gyermekjóléti szolgáltatást integrált intézményén, a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálaton keresztül

² A családsegítés bemutatása a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat 2021. évi gyermekvédelmi beszámolója felhasználásával készült.

biztosítja. Békés Járás ellátási területén a Család- és Gyermekjóléti Központ, a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ keretein belül működik. A két szint számos együttműködési területen kapcsolódik egymáshoz.

A szolgáltatást 2021.évben 1454 fő, 2023. évben 1580 fő vette igénybe.

5. táblázat Családsegítő szolgálat szolgáltatásainak igénybevevői megoszlása 2023.

A szolgáltatást igénybe vevők életkori megoszlása	
0-2 év	8 fő
3-5 év	13 fő
6-13 év	68 fő
14-17 év	65 fő
18-24 év	291 fő
25-34 év	349 fő
35-49 év	449 fő
50-61 év	229 fő
62 év –	108 fő

Forrás: Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat 2024. évben összesen 179 gyermekkel és annak 150 családjával állt segítő kapcsolatban. Korcsoportonkénti megoszlás tekintetében hosszú évek óta a legtöbb gondozott gyermek általános iskolás korú, őket követik a 14-18 éves fiatalok és az óvodás korúak, míg legalacsonyabb számban a 0-3 éves korosztály jelenik meg a szociális segítő munkában. Az esetek többségében a gyermekek gondozása önkéntes együttműködésen alapuló alapellátás keretében folyik.

A településen élő, a család- és gyermekjóléti szolgáltatással kapcsolatba kerülő családok jelentős része rendkívül alacsony jövedelemből és egyre rosszabb lakás- és szociális körülmények között él.

Az esetek jelentős részében az egyik, illetve mindkét szülő álláskereső vagy közfoglalkoztatásban dolgozik. A másodlagos munkaerő-piaci területről való sikeres elhelyezkedésük, szakképzetlenségük okán szinte lehetetlen. Az adóság csapda a legtöbb mélyszegénységben élő családnál megjelenik. A rendszeres anyagi nehézségek a legtöbb családnál konfliktusokat idéznek elő, melyek kezelése több esetben igényelt segítséget. A higiénés körülmények, és a szülők egészségi állapota is romlást mutat, így a gyermekek testi, lelki fejlődésének feltételei is kedvezőtlenebbek, melyek iskolai sikertelenségekhez, lelki betegségekhez és devianciákhoz vezethetnek.

A gyermeknevelési problémák terén továbbra is emelkedő tendencia figyelhető meg. Jelentős számban érintik a gyermekeket a szülők vagy a család életviteli nehézségei, melyek különösen jelentős veszélyeztető tényezőt jelentenek.

III.1.1.3. Étkeztetés

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt.

Mezőberényben négy szolgáltató biztosít étkeztetést: a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, a II. ker. Evangélikus Egyház, a Mezőberényi Református Egyházközség, valamint a Mécses Szolgáló Község Egyesülete.

A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat esetében a közétkeztetés 2022.szeptember 1. naptól az intézmény koordinálásával, de vásárolt étkeztetés formájában kerül biztosításra a Prizma - Junior Zrt-től. Jellemzően idős, beteg személyek veszik igénybe a szociális étkeztetést, akik koruk, vagy egészségi állapotuk miatt önmaguk az étkezésüket más módon nem tudják megoldani. Többen a diétás ebéd igénybevételének lehetősége miatt igénylik a szolgáltatást. Többségük alacsony jövedelemmel rendelkezik.

A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat 2023. évben 54 fő részére biztosította az étkeztetést, akiknek az életkori, illetve a nemek szerinti megoszlását az alábbi táblázat mutatja.

6. táblázat A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat étkeztetését igénybevevők megoszlása 2023.

A szolgáltatást igénybe vevők életkori megoszlása	
60 év alatt	3 fő
60-70 év	9 fő
71-80 év	18 fő
81-90 év	20 fő
90 év felett	4 fő
A szolgáltatást igénybe vevők nemek szerinti megoszlása	
Férfiak aránya	26 %
Nők aránya	71 %

Forrás: Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat

A Mezőberényi Református Egyházközség által fenntartott Mezőberényi Református Szeretetotthon 2018. évben kapott engedélyt szociális konyha feladat ellátására.

A Mécses Egyesület 2011. decemberében kapott engedélyt szociális étkeztetés / szociális konyha feladat ellátásra. Saját főzőkonyhával biztosítja az étkeztetést 50 fő részére.

III.1.1.4. Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás célja, a szolgáltatást igénybe vevő személy önálló életvitelének fenntartása a saját lakóköznyezetében.

A házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy - a szociális segítség tevékenységeit is magába foglaló - személyi gondozást kell nyújtani.

Szociális segítség keretében biztosítani kell

- a lakóköznyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
- a háztartási tevékenységben való közreműködést,
- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
- szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítségét.

Személyi gondozás keretében biztosítani kell

- az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,

- b) a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,
c) a szociális segítés keretében biztosítandó feladatokat.

A szolgáltatás igénybevétele 2008 óta gondozási szükséglet vizsgálatához kötött. A gondozási szükséglet vizsgálata és a vizsgálat eredményének igazolása a jogszabály szerinti értékelő adatlapon történik. A gondozási szükségletvizsgálat azt kívánja elősegíteni, hogy intézményi elhelyezésre csak valóban indokolt esetekben kerüljön sor.

Mezőberényben házi segítségnyújtás szolgáltatást négy szervezet nyújt, a helyi önkormányzati fenntartásban működő Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, a Mezőberényi Református Egyházközség, a Mezőberényi II. Kerületi Evangélikus Egyház, valamint a Mécses Egyesület.

A Mezőberény Város Önkormányzata fenntartásában működő Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat esetében a házi segítségnyújtás 2019.04.01-től ismételt térítési díj ellenében vehető igénybe. Az ingyenesség nagy vonzerőt jelentett, mely már túllépte a rendelkezésre álló kapacitást. A térítési díj bevezetésével az Intézmény kalkulált ellátottak esetleges „elvesztésével”, ami végül elenyésző lett. A 75 főből összesen 3 fő mondta le a szolgáltatást, akik helyére azóta új ellátottak kerültek. Az év folyamán 4,5-ről 6 státuszra emelkedett a betöltött álláshelyek száma.

A 2023.év folyamán összességében 70 fő ellátott részesült házi segítségnyújtásban, nagy számban történt lezárás, többnyire elhalálozás, illetve bentlakásos otthonba költözés miatt. A 2024-es évet 48 ellátottal indították.

7. táblázat A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálatnál a házi segítségnyújtás szolgáltatást igénybevevők megoszlása 2023.

A szolgáltatást igénybe vevők életkori megoszlása	
60 év alatt	2 fő
60-70 év	2 fő
71-80 év	25 fő
81-90 év	34 fő
90 év felett	7 fő
A szolgáltatást igénybe vevők nemek szerinti megoszlása	
Férfiak aránya	31 %
Nők aránya	69 %

Forrás: Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat

A Mezőberényi II. kerületi Evangélikus Egyház 17 férőhellyel, a Mezőberényi Református Egyház 30 férőhellyel, a Mécses Egyesület pedig 8 férőhellyel rendelkezik a házi segítségnyújtás szolgáltatásra.

III.1.1.5. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítását célzó ellátás.

Megadja azt a biztonságot, amire egy idős, beteg embernek szüksége van: a nap 24 órájában elérhetővé tesz egy diszpécserszolgálatot, amely jelzésre az idős, beteg emberhez kiküldi a gondozót, ha szükséges, az orvost, a mentőt, de ha kell, a rendőrséget is értesíti.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás igénybevétele szempontjából szociálisan rászorult az egyedül élő 65 év feletti személy, az egyedül élő súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, vagy a kétszemélyes háztartásban élő 65 év feletti, illetve súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, ha egészségi állapota indokolja a szolgáltatás folyamatos biztosítását.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást 2004. évtől működteti az önkormányzat integrált intézményén, a Humánsegítő Szolgálaton keresztül, hat településre kiterjedően. Az ellátási terület 2007 januárjától öt településsel (Békés, Gyomaendrőd, Hunya, Murony, Tarhos), valamint 31 készülékkel bővült, mely időponttól a szolgáltatás a Békési Kistérség szervező tevékenységével ellátott intézményi társulás keretében működött tovább 71 jelzőkészülékkel. 2013. július 1-jével a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás biztosítása állami feladattá vált, azóta az önkormányzat a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal kötött feladat-ellátási szerződés útján látja el a feladatot, a finanszírozás pályázati támogatás keretében történik.

2019.év folyamán a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást igénybe vevő ellátottaknál kihelyezett készülékekben akkumulátorok és elemek cseréje történt, mellyel biztosított a folyamatos, zavartalan működés. 2021. évben összesen 34 fő (2021.december 31. napi adat), 2023. évben 48 fő (38 db kihelyezett készülékkel) részesült a jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban.

A Juhász Gyula utcai idősek otthonában lévő diszpécserközponthoz 74 jelzőkészülék csatlakozik, melyek igénybevétele az alábbi megoszlás szerint történt 2023. évben:

8. táblázat A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálatnál a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás szolgáltatást igénybevevők megoszlása 2023.

A szolgáltatást igénybe vevők életkori megoszlása	
60-69 év	8 fő
70-79 év	25 fő
80-89 év	29 fő
90 év fölött	13 fő
A szolgáltatást igénybe vevők nemek szerinti megoszlása	
Férfiak aránya	31 %
Nők aránya	69 %

Forrás: Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat

III.1.1.6. Idősek nappali ellátása

Mezőberényben az idősek nappali ellátását három szolgáltató három telephelyen biztosítja. Ellátási területeik a város három nemzetiségi, történelmi hagyományainak megfelelően, település-földrajzi tekintetben érzékelhetően elkülönülnek egymástól. Ezáltal biztosítva van, hogy az ellátást az idősek a lakókörnyezetük közelében tudják igénybe venni.

A nappali szolgáltatás célja, hogy lehetőséget biztosítson az idős ellátottak számára otthonuk fenntartása mellett napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére és napközbeni étkezésre. Jelen ellátás lehetőséget nyújt új ismeretek kialakítására, a régi kapcsolatok felerősítésére, közösségi együttlétre, szabadidős programokban való részvételre, a közös névnapok, születésnapok, jeles ünnepek megünneplésére.

Mezőberényben a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, a Mezőberényi II. kerületi Evangélikus Egyház, valamint a Mezőberényi Református Egyház keretében nyújtanak idősek nappali ellátása szolgáltatást.

9. táblázat A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálatnál az idősek nappali ellátása szolgáltatást igénybevevők megoszlása 2023.

A szolgáltatást igénybe vevők életkori megoszlása	
60 év alatt	0
60-70 év	10 fő
71-80 év	15 fő
81-90 év	6 fő
90 év felett	2 fő
A szolgáltatást igénybe vevők nemek szerinti megoszlása	
Férfiak aránya	18 %
Nők aránya	82 %

Forrás: Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat

Az idősek nappali ellátását biztosító intézmények kihasználtságát az alábbi grafikon mutatja.

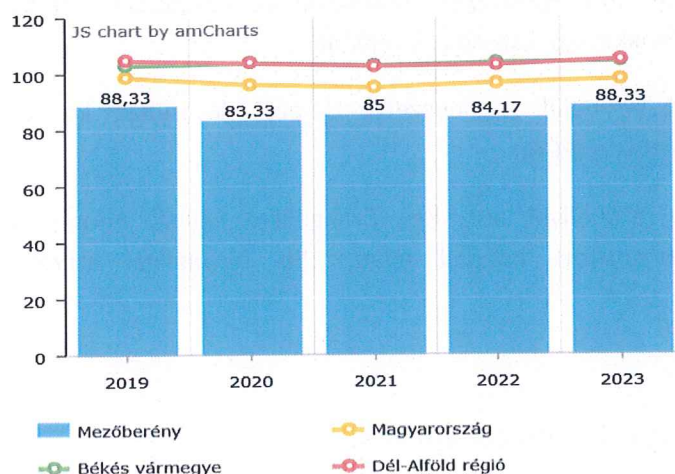
5. ábra Idősek nappali ellátását biztosító intézmények kihasználtsága

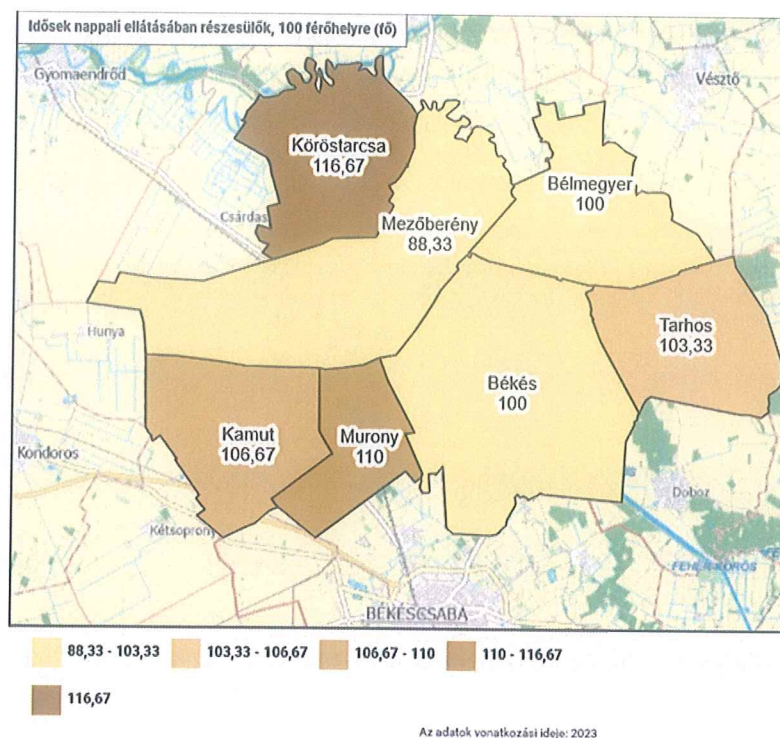
Az idősek nappali ellátásában részesülők száma száz férőhelyre.

Idősek nappali ellátásában részesülők, 100 férőhelyre (fő)

TEIR mutatók

(c) 2025 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

Forrás: TeIR – Lechner Nonprofit Kft.

2018-2019.évben az EFOP-1.5.3-16-2017-00097 azonosító számú Humán szolgáltatások fejlesztési térségi szemléletben – kedvezményezett térségek (Településeinkért)” című pályázat keretein belül pályázati programok megvalósítása során előadásokon vehettek részt az érdeklődők. Az előadások nem csak az ellátásban részesülőknek szólt, hanem nyitott volt a város idős lakosai számára is. A témakör az idősokkal kapcsolatos egészségi, mentális és szociális állapotban bekövetkező változásokat ölelte fel, így volt egészséges táplálkozással, mozgással, betegségekkel, alternatív terápiákkal, szociális ellátásokkal stb. kapcsolatos előadás.

A nappali ellátás keretein belül a nevezett pályázat lezárultát követően folyamatos a programszervezés az ellátottak részére.

A Református Egyház 40 férőhellyel, a II. Ker. Evangélikus Egyház Adorján György Evangélikus Szeretetszolgálat által biztosított nappali ellátás 50 férőhellyel szerepel a Szolgáltatási Nyilvántartásban.

III.1.1.7. Fogytékkal élők nappali ellátása

Fogyatékkal élők nappali ellátását Mezőberényben három szervezet, a Mécses Szolgáló Közösség Egyesülete, a Mezőberényi Református Egyházközség és a „Fogjunk Össze” Közhasznú Egyesület biztosítja, összesen 120 férőhelyen. Az intézményeken belül fejlesztő foglalkoztatás folyik. Kétféle formában Mt. szerinti munkaviszonyban vagy fejlesztési jogviszonyban.

10. táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma
2016	133
2017	145
2018	144
2019	150
2020	151
2021	153
2022	152
2023	157

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

III.1.1.8. Pszichiátriai betegek nappali ellátása

Pszichiátriai betegek nappali ellátását Mezőberényben a Mécses Szolgáló Közösség Egyesülete működtet, 64 férőhellyel.

Az ellátás feladata a városban és környékén élő pszichiátriai betegek, idegrendszeri betegséggel küzdők napközbeni ellátásának, gondozásának, fejlesztésének és integrált képzésének megoldása.

A nappali ellátás az alábbi szolgáltatási elemeket foglalja magában:

- Tanácsadás
- Készségfejlesztés
- Háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtás
- Étkeztetés
- Esetkezelés
- Felügyelet
- Gondozás
- Közösségi fejlesztés
- Szabadidő hasznos eltöltése.

Az intézményen belül fejlesztő foglalkoztatás is működik.

III.1.1.9. Támogató szolgáltatás

A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos emberek önálló életvitelének megkönnyítése, önrendelkezési jogának biztosítása, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosításával.

Ennek elősegítése érdekében a támogató szolgáltatás feladata a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, szállító szolgáltatással a lakáson kívüli (köz) szolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli komplex és speciális segítségnyújtás biztosítása, valamint az információnyújtás.

Támogató szolgáltatást Mezőberényben két szervezet, a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat, valamint a Mécses Egyesület biztosít.

11. táblázat A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálatnál a támogató szolgálatot igénybevevők megoszlása 2023.

A szolgáltatást igénybe vevők életkori megoszlása	
0-18 év	8 fő
19-59 év	5 fő
60-70 év	3 fő
71-80 év	0 fő
81-90 év	4 fő
90 év fölött	3 fő
A szolgáltatást igénybe vevők nemek szerinti megoszlása	
Férfiak aránya	48 %
Nők aránya	52 %

Forrás: Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat

A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat a támogató szolgálat keretében folyamatosan biztosította a szállítási szolgáltatást a városi rendezvényen való részvételhez munkaszüneti napon és munkaidőn túl is.

II.1.1.10. Közösségi ellátás Pszichiátriai betegek részére

Közösségi ellátást pszichiátriai betegek részére Mezőberényben a Mécses Szolgáló Közösség Egyesülete nyújt 2023. novemberétől.

Az ellátás célja a pszichiátriai betegség okozta mentális, társkapcsolati, közösségi, szociális nehézségek kezelése, az érintettek életminőségének javítása, az egészség megtartása, az egészségi állapot romlásának megakadályozása.

A közösségi ellátás az alábbi szolgáltatásokat biztosítja:

Gondozás és pszicho-szociális rehabilitáció a pszichiátriai beteg otthonában, illetve lakókörnyezetében

- Segítségnyújtás egészségi és pszichés állapotjavításban,
- Készségfejlesztés
- Tanácsadás
- Esetkezelés
- Megkeresés
- Klubfoglalkozások, szabadidős programok szervezése

III.1.2. Szociális szakosított ellátások

III.1.2.1. Idősek Otthona

Az idősek otthona az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek teljes körű ellátásáról gondoskodik. A bentlakást nyújtó intézményben jogszabályban meghatározott gondozási szükséglettel rendelkező, de rendszeres fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő, a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy látható el.

A gondozási szükséglet vizsgálata és a vizsgálat eredményének igazolása a jogszabály szerinti értékelő adatlapon történik. Időotthoni ellátás az értékelő adatlapon III. fokozatú vagy a jogszabályban meghatározott egyéb körülményeken alapuló gondozási szükséglet megállapítása esetén nyújtható.

Az ápolást – gondozást nyújtó intézmény egyszerre nyújt biztonságot, családot, kapcsolatot, egyéni szükségletekhez igazodó ápolást – gondozást és lakhatást.

Mezőberényben összesen három telephelyen, jelenleg 232 férőhely biztosítja az idős emberek tartós bentlakásos elhelyezését.

Mezőberény Város Önkormányzata az idősek számára ápolást, gondozást nyújtó intézményét önként vállalt feladatként tartja fent. Emellett a Mezőberényi Református Egyházközség szintén idősek számára működtet tartós bentlakást biztosító intézményt.

Az önkormányzat által két telephelyen fenntartott idősek otthona engedélyezett férőhelyeinek száma 102. A Juhász Gyula utcai otthonban 14 db kétágyas, és 6 db 4 ágyas szoba összesen 360 m² alapterülettel áll az idősek rendelkezésére. A Puskin utcai otthon 5 db kétágyas, és 11 db 3-4 ágyas szobájával biztosítja az idősek elhelyezését. A lakószobák összes alapterülete 307 m².

A Mezőberényi Református Egyházközség 75 engedélyezett férőhelyszámát 2011-ben 15-tel 90-re bővítette. A következő évben ismételten a férőhelyszámok bővítésére került sor, ettől fogva 130 férőhelyen tudják az időseket fogadni. Az otthonban 36 db 1 ágyas szoba került kialakításra 460 m² alapterülettel, továbbá 23 db kétágyas és 6 db 3-4 ágyas szobában nyílik még lehetőség az idősek elhelyezésére, összesen 660 m² alapterületen.

12. táblázat A Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálatnál az idősek otthonát igénybe vevők megoszlása 2023.

A szolgáltatást igénybe vevők életkori megoszlása 2023. december 31. napi adatok alapján		
	Puskin utcai Idősek Otthona	Juhász Gyula utcai Idősek Otthona
60 év alatt	3 fő	0 fő
60-70 év	5 fő	5 fő
71-80 év	10 fő	6 fő
81-90 év	24 fő	27 fő
90 év fölött	8 fő	13 fő
A szolgáltatást igénybe vevők nemek szerinti megoszlása		
Férfiak aránya	16 %	22 %
Nők aránya	84 %	78 %

Intézményi kihasználtság az engedélyezett létszám tekintetében 2023. évben (éves halmozott adat alapján)		
Össz.létszám	50 fő	51 fő
Engedélyezett létszám	50 fh.	52 fh.
Kihasználtság	100 %	98 %

Forrás: Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat

III.1.2.2. Támogatott lakhatás

Mezőberényben a Mécses Szolgáló Közösség Egyesülete tart fenn kis létszámú otthont mind a fogyatékos személyek, mind pedig a pszichiátriai betegek részére.

A fogyatékos személyek részére fenntartott házakban élők számára támogatott lakhatású otthont biztosító szakellátást nyújtanak. Az Egyesület otthonai állami gondozásban felnövekedett, családi háttérrel nem rendelkező értelmi fogyatékos fiataloknak jött létre elsősorban, de mára családból érkező ellátottak is élnek ott. A házakban 1 vagy 2 ágyas szobákban élnek, minden háznak van saját nappali és étkező része, konyhája, ahol a lakók önmaguk is főzhetnek, készíthetnek, amit szeretnének.

2020.09.11. nappal vált véglegessé az Esélyházban nyújtani kívánt támogatott lakhatás fogyatékos személyek részére 10 férőhely, mint új szolgáltatás bejegyzését tartalmazó kormányhivatali határozat. Az új helyszínen 4db kétágyas szoba és 2 db egyágyas szoba került kialakításra, 3 lakrészre osztva. Itt elsősorban autista, értelmi sérült fogyatékos személyek elhelyezésére kerül sor.

Jelenleg Mezőberényben 7 otthon nyújt szolgáltatást fogyatékos személyek rendelkezésére.

13. táblázat A fogyatékos személyek részére biztosított támogatott lakhatás helyszínei

Megnevezés	Férőhelyek száma
Esélyház	10 fh.
Harangvirág Ház	8 fh.
Ernyőház	6 fh.
Remény Ház	8 fh.
Napsugár Ház	8 fh.
Rezeda Ház	6 fh.
Margaréta Ház	8 fh.
Összes férőhely:	54 fh.

Pszichiátriai betegek részére 6 férőhellyel a Gyöngyvirág Ház intézményegységben van lehetőség támogatott lakhatás igénybevételére.

III.1.3. Egyéb szociális szolgáltatások

III.1.3.1. Fejlesztő foglalkoztatás

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény értelmében a fejlesztő foglalkoztatás célja a gondozási, fejlesztési, szolgáltatási, illetve rehabilitációs tervben foglaltak szerint az egyén egészségi állapotának, korának, fizikai és mentális állapotának megfelelő fejlesztési és foglalkoztatási szolgáltatás biztosítása útján, az egyén felkészítése az önálló munkavégzésre vagy a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésre.

Fejlesztő foglalkoztatásban részesülhet a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig az, aki 16. életévét betöltötte, más kereső tevékenységet nem végez, és intézményi jogviszonya alapján közösségi alapellátást, támogató szolgáltatást, nappali ellátást, átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi ellátást, ápolást, gondozást nyújtó intézményi ellátást, rehabilitációs intézményi ellátást, lakóotthoni ellátást vagy támogatott lakhatást vesz igénybe.

Mezőberényben a Mécses Szolgáló Közösség Egyesülete a Talentum Foglalkoztatási és Irányítási Központ keretein belül a Kőszikla Alapszolgáltatási Központban az intézményi ellátások mellett szociális foglalkoztatás nyújtását biztosítja 100 fő részére.

Az Egyesület a fejlesztő foglalkoztatás mellett a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal által akkreditált foglalkoztatókat hozott létre 2013-ban és vállalta 90 fő akkreditált foglalkoztatásban való bevonását. Az akkreditált foglalkoztatás egy lépéssel közelebb van a nyílt munkaerő-piachoz, mint a fejlesztő foglalkoztatás. Az itt foglalkoztatottaknak nem kell máshol szociális ellátási gondoskodást kapniuk, a foglalkoztatási jogosultság feltétele a megváltozott munkaképesség érvényes orvosi bizottság határozatával való igazolása 2024. évben 150 fő volt akkreditált foglalkoztatásban.

III.2. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások

Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete 2015. február 23-i ülésén fogadta el a pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokról szóló 4/2015.(II.24.) önkormányzati rendeletét, melyben szabályozásra került a helyi pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere. Az egyes ellátások tekintetében a döntési jogkört a Képviselő-testület a polgármesterre ruházta.

Amint az a korábbiakban is bemutatásra került, március 1. nappal a korábbi különböző elnevezések alatt meghatározott támogatási formák helyett a települési támogatás és a rendkívüli települési támogatás jogintézményét nevesítette a törvényt, azzal, hogy lehetőség van egyéb szociális támogatások nyújtására is. Nevezett ellátások feltételeinek meghatározása a helyi önkormányzatok jogköre.

Települési támogatás keretében segítség nyújtható a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez, valamint a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére. A rendkívüli települési támogatás, mint a neve is mutatja, a rendkívüli élethelyzetbe került személyek részére adható pénzbeli juttatás.

2017 márciusában külön fejezetként került szabályozásra a pénzbeli és természetbeni szociális ellátásokról szóló 4/2015.(II.24.) önkormányzati rendeletben az egyéb szociális támogatások kategória, ahol – a korábban más cím alatt, de azonos céllal nyújtott – felsőoktatási intézményben tanulók támogatása, valamint a temetési kölcsön nyújtása került felvezetésre. Ehhez a körhöz fogadta el a képviselő-testület 2018 júniusában a strandbérlet támogatást, majd 2020 augusztusában az iskolakezdési támogatást. A strandbérlet támogatás keretében a 60. életévét betöltött mezőberényi lakosok részesülhetnek 10 alkalmas strandbérlet támogatásban, míg az iskolakezdési támogatás esetében gyermekeként 15.000 Ft egyszeri pénzbeli támogatással segíti az önkormányzat azokat a Mezőberényben lakó-, vagy tartózkodási hellyel rendelkező általános iskolai tanulókat, akik háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 300%-át.

Az önkormányzati költségvetésben évről évre egyre nagyobb összeg kerül tervezésre a szociális ellátások finanszírozására, melynek felhasználása minden évben – 2018. év kivételével – közelít a 100%-hoz.

A támogatási összegek alakulását az alábbi táblázat mutatja.

14. táblázat Pénzbeli és természetbeni ellátások összege 2017-2023.

2017.				
Ellátás megnevezése	2017. évi Költségvetésben felhasználható összeg Ft	Támogatásban részesülők száma (fő)	Támogatásra felhasznált összeg (Ft)	Támogatásra felhasznált összeg %-ban
Pénzbeli juttatás				
Ápolási célú települési támogatás	0			
Rendkívüli települési támogatás (eseti jellegű, gyógyszer, gyermek neveléséhez)	1778000	132	1861000	104,66
Felsőoktatási intézményben tanulók támogatása	810000	27	810000	100
Temetési kölcsön	660000	12	720000	109
Természetbeni juttatás				
Lakhatási célú települési támogatás	11121000	196	10896000	97,97
Köztemetés	376000	3	270550	71,95
2017. Összesen:	14745000	370	14557550	98,72
2018.				
Ellátás megnevezése	2018. évi Költségvetésben felhasználható Ft	Támogatásban részesülők száma (fő)	Támogatásra felhasznált összeg (Ft)	Támogatásra felhasznált összeg %-ban
Pénzbeli juttatás				
Ápolási célú települési	100000			

támogatás				
Rendkívüli települési támogatás (eseti jellegű, gyógyszer, gyermek neveléséhez)	13450000	1323	7530100	55,98
Rendkívüli települési támogatás természetben (tűzifa támogatás)	13497100	346	13497100	100
Felsőoktatási intézményben tanulók támogatása	900000	30	900000	100
Temetési kölcsön	956000	15	895605	93,68
Természetbeni juttatás				
Lakhatási célú települési támogatás	9300000	149	8470500	91,08
Köztemetés	150000			
Strandbérlet támogatás	1025000	173	865000	84,39
2018. Összesen:	39378100	2036	32158305	81,66

2019.

Döntések típusa Ellátás megnevezése	2019. évi Költségvetésben felhasználható Ft	Támogatásban részesülők száma (fő)	Támogatásra felhasznált összeg (Ft)	Támogatásra felhasznált összeg %-ban
Pénzbeli juttatás				
Ápolási célú települési támogatás	0			
Rendkívüli települési támogatás (eseti jellegű, gyógyszer, gyermek neveléséhez, gyermek strandbérlet)	19006010	2751	19005100	99,99
Rendkívüli települési támogatás (tűzifa)	13494000	350	13482698	99,91
Felsőoktatási intézményben tanulók támogatása	720000	24	720000	100
Temetési kölcsön	420000	7	420000	100
Természetbeni juttatás				
Lakhatási célú települési támogatás	6477000	124	6477000	100
Köztemetés	0			
Strandbérlet támogatás	1403000	255	1402500	99,96
2019.Összesen:	41520010	3511	41507298	99,96

2020.

Döntések típusa Ellátás megnevezése	2020. évi Költségvetésben felhasználható Ft	Támogatásban részesülők száma (fő)	Támogatásra felhasznált összeg (Ft)	Támogatásra felhasznált összeg %-ban
Pénzbeli juttatás				
Ápolási célú települési támogatás		0	0	0
Rendkívüli települési támogatás (eseti jellegű, gyógyszer, gyermek neveléséhez)	6298000	269	6318500	100,32
Rendkívüli települési támogatás (gyermek strandbérlet)	0	0	0	0
Rendkívüli települési támogatás (tűzifa)	13482700	350	13482700	100
Felsőoktatási intézményben tanulók	500000	15	450000	90

támogatása				
Iskolakezdési támogatás	3863472	248	3720000	96,28
Temetési kölcsön	360000	6	359020	99,72
Természetbeni juttatás				
Lakhatási célú települési támogatás	4850000	112	4713400	97,18
Köztemetés	350000	1	164635	47,03
Strandbérlet támogatás	0	0	0	0
2020.Összesen:	29704172	1001	29208255	98,33

2021.				
Döntések típusa	2021. évi	Támogatásban	Támogatásra	Támogatásra
Ellátás megnevezése	Költségvetésben felhasználható Ft	részesülők száma (fő)	felhasznált összeg (Ft)	felhasznált összeg %-ban
Pénzbeli juttatás				
Ápolási célú települési támogatás	0	0	0	0
Rendkívüli települési támogatás (eseti jellegű, gyógyszer, gyermek neveléséhez)	5555300	204	5555300	100
Rendkívüli települési támogatás (gyermek strandbérlet)	13552002	2464	13552002	100
Rendkívüli települési támogatás (tűzifa)	13500000	350	13482700	99,87
Felsőoktatási intézményben tanulók támogatása	600000	19	570000	95
Iskolakezdési támogatás	2550000	170	2550000	100
Temetési kölcsön	421500	2	180000	42,7
Lakhatási célú települési támogatás	4190698	78	4099000	97,81
Köztemetés	500000	1	214488	42,89
Strandbérlet támogatás	1001000	182	1001000	100
2021.Összesen:	41870500	3337	41204490	98,40

2022.				
Döntések típusa	2022. évi	Támogatásban	Támogatásra	Támogatásra
Ellátás megnevezése	Költségvetésben felhasználható Ft	részesülők száma (fő)	felhasznált összeg (Ft)	felhasznált összeg %-ban
Pénzbeli juttatás				
Ápolási célú települési támogatás	0	0	0	0
Rendkívüli települési támogatás (eseti jellegű, gyógyszer, gyermek neveléséhez)	25470500	550	24843300	97,53
Rendkívüli települési támogatás (gyermek strandbérlet)	6710000	1220	6710000	100
Rendkívüli települési támogatás (tűzifa)	0	0	0	0
Felsőoktatási intézményben tanulók támogatása	300000	10	300000	100
Iskolakezdési támogatás	2025000	135	2025000	100
Temetési kölcsön	360000	4	240000	66,66

Lakhatási célú települési támogatás	2700000	48	2486900	92,1
Köztetetés	121000	2	202000	166,94
Strandbérlet támogatás	649500	114	649500	100
2022.Összesen:	38336000	2083	37456700	97,70

2023.				
Döntések típusa Ellátás megnevezése	2023. évi Költségvetésben felhasználható Ft	Támogatásban részesülők száma (fő)	Támogatásra felhasznált összeg (Ft)	Támogatásra felhasznált összeg %-ban
		Pénzbeli juttatás		
Ápolási célú települési támogatás	100000	0	0	0
Rendkívüli települési támogatás (eseti jellegű, gyógyszer, gyermek neveléséhez)	15504500	490	15246000	98,33
Rendkívüli települési támogatás (gyermek strandbérlet)	12793000	1163	12793000	100
Rendkívüli települési támogatás (tűzifa)	0	0	0	0
Felsőoktatási intézményben tanulók támogatása	300000	5	150000	50
Iskolakezdési támogatás	1620000	107	1620000	100
Temetési kölcsön	360000	3	180000	50
Lakhatási célú települési támogatás	1900000	34	1775700	93,45
Köztetetés	500000			
Strandbérlet támogatás	602001	86	602001	100
2023.Összesen:	33679501	1888	32366701	96,22

Forrás: Mezőberényi Polgármesteri Hivatal Szociális Csoport

Amint az a fenti táblázatban is látszik az egyes támogatások felhasználása között jelentős különbségek mutatkoznak. Az ápolási célú települési támogatás iránti igény a gyakorlatban teljesen megszűnt, így erre a célra 2019.óta – 2023.év kivételével – nincs előirányzat tervezve. (2023.évben a tervezett előirányzat nem került felhasználásra.) A tűzifa biztosítására irányuló rendkívüli települési támogatás 2018 és 2021. között volt biztosítva, az azt követő években már ez a típusú támogatási forma nem került igénybevételre.

Elmondható, hogy a szociális ellátások rendszere képes lehet a családok életében bekövetkező kisebb - nagyobb problémák okozta zavarok kezelésére, de önmagában nem alkalmas arra, hogy egyedül megoldja például a hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatását, ennek ellenére a helyileg jelentkező társadalmi igények figyelembe vételével a Képviselő-testület folyamatosan igyekszik a költségvetési keretek között bővíteni a támogatási lehetőségeket és minél többirányú segítséget nyújtani az arra szociális helyzetüknél fogva rászorultaknak.

IV. Gyermekvédelmi szervezetrendszer bemutatása

IV.1. Helyi természetbeni ellátások

A gyermekvédelem helyi rendszere keretében Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete a 20/2016.(V.31.) önkormányzati rendelet szabályozása alapján intézményi étkezési díjkedvezményt nyújt, illetve a vizsgált időszakban helyi járatú autóbuszberlet támogatást nyújtott.

A helyi ellátások támogatási összegének alakulását az alábbi táblázat mutatja.

15. táblázat Természetbeni ellátások összege 2017-2023.

2017.				
Ellátás megnevezése	2017. évi Költségvetés- ben felhasználható Ft	Támogatás- ban részesülők száma (fő)	Támogatásra felhasznált összeg 2017. évi hatása (Ft)	Támogatásra felhasznált összeg %-ban
Természetbeni juttatás				
Gyermekintézmények étkezési térítése	76000	43	68280	56,9
Helyi járatú autóbuszberlet támogatása	892500	1500	892500	100
Összesen:	968500	1543	960780	99,2
2018.				
Ellátás megnevezése	2018. évi Költségvetésben felhasználható Ft	Támogatásban részesülők száma (fő)	Támogatásra felhasznált összeg 2017. évi hatása (Ft)	Támogatásra felhasznált összeg %-ban
Természetbeni juttatás				
Gyermekintézmények étkezési térítése	120000	50	76150	63,45
Helyi járatú autóbuszberlet támogatása	892500	1500	892500	100
Strandberlet támogatás	225000	27	135000	60
Összesen:	1237500	1527	1103650	89,18
2019.				
Ellátás megnevezése	2019. évi Költségvetés- ben felhasználható Ft	Támogatás- ban részesülők száma (fő)	Támogatásra felhasznált összeg 2019. évi hatása (Ft)	Támogatásra felhasznált összeg %-ban
Természetbeni juttatás				
Gyermekintézmények étkezési térítése	25000	21	24990	99,96
Helyi járatú autóbuszberlet támogatása	892500	1500	892500	100
Összesen:	917500	1521	917490	99,99
2020.				
Ellátás megnevezése	2020. évi Költségvetés- ben felhasználható Ft	Támogatás- ban részesülők száma (fő)	Támogatásra felhasznált összeg 2020. évi hatása (Ft)	Támogatásra felhasznált összeg %-ban
Természetbeni juttatás				
Gyermekintézmények étkezési térítése	33550	24	33550	100
Helyi járatú autóbuszberlet támogatása	624750	1050	624750	100

Összesen:	658300	1074	658300	100
2021.				
Ellátás megnevezése	2021. évi Költségvetés- ben felhasználható Ft	Támogatás- ban részeseülők száma (fő)	Támogatásra felhasznált összeg 2021. évi hatása (Ft)	Támogatásra felhasznált összeg %-ban
Természetbeni juttatás				
Gyermekintézmények étkezési térítése	100000	59	68170	68,17
Helyi járatú autóbuszberlet támogatása	892500	1500	892500	100
Összesen:	1092500	1559	960670	87,93
2022.				
Ellátás megnevezése	2022. évi Költségvetés- ben felhasználható Ft	Támogatás- ban részeseülők száma (fő)	Támogatásra felhasznált összeg 2022. évi hatása (Ft)	Támogatásra felhasznált összeg %-ban
Természetbeni juttatás				
Gyermekintézmények étkezési térítése	40000	19	30360	75,9
Helyi járatú autóbuszberlet támogatása	892500	1500	892500	100
Összesen:	932500	1519	922860	98,96
2023.				
Ellátás megnevezése	2023. évi Költségvetés- ben felhasználható Ft	Támogatás- ban részeseülők száma (fő)	Támogatásra felhasznált összeg 2023. évi hatása (Ft)	Támogatásra felhasznált összeg %-ban
Természetbeni juttatás				
Gyermekintézmények étkezési térítése	42142	0	0	0
Helyi járatú autóbuszberlet támogatása	904400	1520	904400	100
Összesen:	946542	1520	904400	95,54

IV.2. Gyermekjóléti szolgáltatás

2016. január 1. napjától a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) rendelkezései szerint a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés teljes integrációja valósult meg, az ellátandó terület nagysága szerint differenciált szolgáltatástartalommal. A feladatok megosztásra kerültek a települések és a járások között. A települési önkormányzatok feladatkörében maradtak a lakóhely szintű minimumszolgáltatások, az általános segítő feladatok. Járási szintre, Békés város településéhez kerültek a hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységek, valamint a speciális szolgáltatások biztosítása.

Mezőberény Város Önkormányzata kötelezően ellátandó feladataként a család- és gyermekjóléti szolgáltatást integrált intézményén, a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálaton keresztül biztosítja. Békés Járás ellátási területén a Család- és Gyermekjóléti Központ, a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ keretein belül működik. A két szint számos együttműködési területen kapcsolódik egymáshoz.

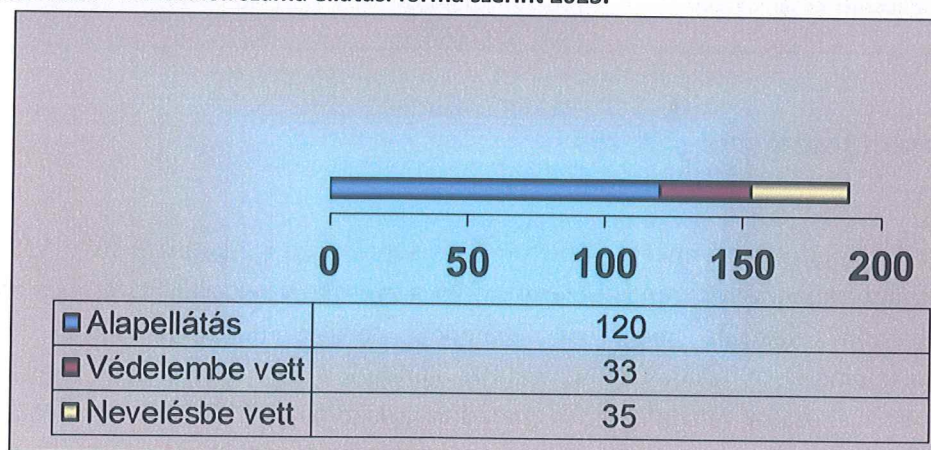
A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatellátását a Gyvt., a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, azok végrehajtási rendeletei, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott szakmai irányelvek, módszertani útmutatók, protokollok határozzák meg.

A jogszabályok a gyermekjóléti szolgálat feladataként elsősorban a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítését, a veszélyeztetettség megelőzését, illetve megszüntetését jelölik meg. Alapelvként az önkéntességet rögzítik, mely szerint valamennyi, a gyermek fejlődését biztosító ellátás igénybevétele alapvetően a szülők döntésén alapszik, és szülőt erre kötelezni csak törvényben meghatározott esetekben, hatósági intézkedés kezdeményezésével lehet.

A gyermekjóléti szolgálat feladatellátása rendkívül összetett, - összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal - szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. A családok komplex segítségét célozza meg, ahol a különböző segítő foglalkozású szakemberek team munkában dolgoznak együtt. Szolgáltatásainkat az ügyfelek minden kötöttség nélkül az ügyfélfogadási idő figyelembe vételével vehetik igénybe. A segítő tevékenység sikere érdekében az ügyfelek önkéntes együttműködése szükséges.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat 2023. évben összesen 153 gyermekkel és annak 145 családjával állt segítő kapcsolatban. Korcsoportonkénti megoszlás tekintetében hosszú évek óta a legtöbb gondozott gyermek általános iskolás korú, őket követik a 14-18 éves fiatalok és az óvodás korúak, míg legalacsonyabb számban a 0-3 éves korosztály jelenik meg a szociális segítő munkában. Az esetek többségében a gyermekek gondozása önkéntes együttműködésen alapuló alapellátás keretében folyik.

6. ábra Gondozásban részesülők száma ellátási forma szerint 2023.

A hatósági intézkedést követő segítő folyamatba az esetmenedzser bevonja a család- és gyermekjóléti szolgálat családsegítő szakemberét. Fontos az esetmenedzser és a családsegítő szoros együttműködése, az információcsere a gyermekek mielőbbi védelembe vételének megszüntetése, illetve hazagondozása céljából. Sem a védelembe vett, sem a nevelésbe vett kiskorúak száma nem változott az előző évhez képest. A családjukból kiemelt, nevelésbe vett gyermekek nevelőszülőknél, lakóotthonokban vagy gyermekotthonokban élnek, nevelkednek.

2023-ben Mezőberényben a gyámhatóság által 2 gyermek lett ideiglenes hatállyal elhelyezve, utógondozás elrendelése nem történt.

16. táblázat Szakmai tevékenységmutatók 2018-2023.

Megnevezés	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év	2023. év
	Szakmai tevékenységek száma					
	(halmozott adat)					
Információnyújtás	5346	5326	5563	4114	5899	5920
Tanácsadás	3217	3029	2302	1998	2995	2997
Segítő beszélgetés	2978	2812	2735	2516	2821	2935
Családlátogatás (környezettanulmány, helyzetértékelés, segítő tevékenység stb.)	1236	1326	1400	836	1758	2623
Pszichológiai tanácsadás	393	332	320	100	142	142
Jogi tanácsadás	53	48	39	14	36	50
Konfliktuskezelés (iskolai, családi)	225	285	201	85	245	281

A családsegítők sokszor találkoznak nézeteltérésben álló családtagokkal, ahol vagy a szülők között, vagy a szülő és gyermek, illetve más családtag között alakul ki konfliktushelyzet. A **konfliktuskezelés** száma szintén elérte a 2019-es covid időszakot megelőző értéket, mely sajnos azt mutatja, hogy az előző évekhez képest tovább emelkedett a konfliktusos esetek száma. A családi konfliktusok kezelésében a Szolgálat munkatársai, míg a gyermekek közötti iskolai konfliktus megoldásában elsősorban a békési Családsegítő és Gyermekjóléti Központ iskolai szociális segítői működnek közre, de természetesen, ha szükséges, a családsegítők is bekapcsolódnak a közös munkába.

A romló élethelyzet és a nem megfelelő emberi kapcsolatok miatt a családi konfliktusok kezelésével is egyre többet kell foglalkozni a szakembereknek. A tapasztalatok is azt mutatják, hogy az egyének nem rendelkeznek megfelelő konfliktuskezelési stratégiákkal, ezért elmélyülhetnek értelmetlennek tűnő vitákban, melyet segítség nélkül nem képesek megoldani. A tovább mérgesedő helyzet pedig váláshoz, családok széthullásához, még rosszabb esetben a gyermekek kiemeléséhez is vezethet.

IV.3. Bölcsőde

A gyermekek napközbeni ellátását a Városi Humánsegítő és Szociális Szolgálat működtetésében lévő Városi Bölcsőde 70 férőhelyen biztosítja. Három gondozási egységben összesen öt csoportban történik a gyermekek nevelése, gondozása. A bölcsődések napközbeni felügyeletét, jól felkészült, kiemelkedő szaktudással rendelkező, elhivatott kisgyermeknevelők végzik.

Szolgáltatási területe Mezőberényen kívül Bélmegyer, Kamut, Köröstarcsa, Murony településekre terjed ki. 2023-ban csak mezőberényi családok gyermekei vették igénybe a bölcsődei ellátást.

A bölcsőde a 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig vagy külön jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén 6 éves koráig nevelhető és gondozható a bölcsődében

Az intézmény célja valamennyi gyermek számára az egészséges testi, lelki, szociális fejlődés biztosítása, barátságos, biztonságos, szeretetteljes légkörben, az életkornak megfelelő környezetben, valamint az aktivitás kibontakoztatása és a szocializáció segítése.

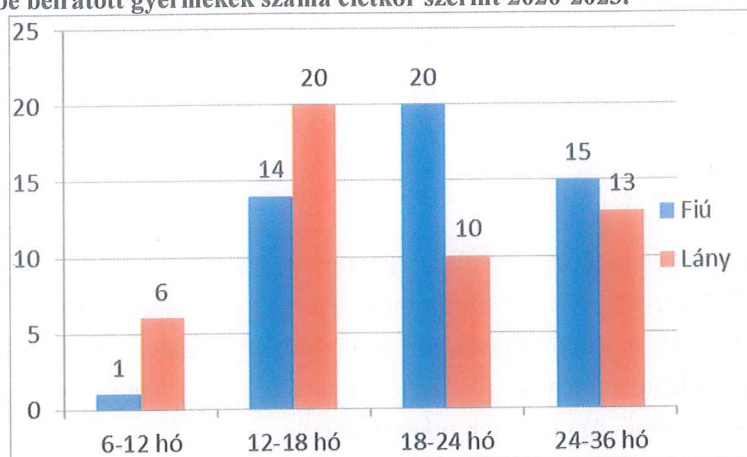
A mindennapi bölcsődei gondozás-nevelés mindezek gyakorlati megvalósulást tükrözi, melyek az egészségvédelem, és az egészséges életmód megalapozása, az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése, a megismerési folyamatok fejlődésének a segítése, a hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányok és következményeik enyhítésére, leküzdésére való törekvés.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a beilleszkedés, a másság elfogadása, az optimális fejlődés segítése, és együttműködés a gyermek fejlesztésében szakképzett gyógypedagógus irányítása mellett történik. A gondozás-nevelés teljes integrációban valósul meg. A bölcsődében a sajátos nevelési igényű gyermekek egészséges közösségbe való integrálása önmagában is fejlesztő hatással bír.

A covid előtt a bölcsődei adaptáció első lépése a családlátogatás volt, viszont a járvány csökkenése céljából ezt egy ideje nem gyakoroltuk. 2023-ban már minden adaptációt családlátogatás előzött meg ott, ahol a szülők beleegyeztek a látogatásba (99% beleegyeznek). A kisgyermeknevelők a beszoktatás előtti napokban felkeresik a gyermeket az otthona biztonságában, hogy ismerős környezetben, a családja körében kerüljön sor az első találkozásra a kisgyermeknevelővel.

A Bölcsődébe beíratott gyermekek száma 2023-ban összesen 99 fő volt. A nemek közötti megoszlás szerint 47 fiú és 52 lány.

7. ábra A bölcsődébe beíratott gyermekek száma életkor szerint 2020-2023.

Az életkort tekintve az előző évhez képest a 6-12 hónaposok száma 1 fővel emelkedett. 2023-ban a 12-24 hónapos gyermekek száma volt jelentős, az előző évi 41 főről 64 főre emelkedett, míg a 24-36 hónaposok száma 51-ről 28 főre csökkent.

A kisgyermekek életkorához kötődő gyakoribb megbetegedések miatt adódó hiányzások következtében a bölcsőde kihasználtsága eltér attól függően, hogy a beíratott gyermekekre, vagy a jelenlévő gyermekek létszámát vizsgáljuk.

A 70 férőhely betölthetőségét az is befolyásolja, hogy hány gyermek gondozható egy csoportban. A 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 46. § (1) bekezdése szerint egy bölcsődei csoportban legfeljebb 12 gyermek nevelhető, gondozható, kivéve, ha a bölcsődei csoportban valamennyi gyermek betöltötte a második életévét, akkor feltölthető a csoport 14 főre. Ha a sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket is nevelnek, gondoznak, akkor maximum 10 fő lehet a létszám. 2023-ban összesen 5 fő sajátos nevelési igényű gyermeket gondoztunk a bölcsődében.

Kihasználtsági mutatónk a beíratott gyermekek arányában 85%-os volt, míg a jelenlévő gyermekek száma alapján 58%.

Év közben 44 gyermek hagyta el az intézményt: 32 főt óvodába írtak; 5 fő betegség miatt, orvosi javaslatra; 7 gyermek egyéb okok miatt (pl.: költözés, kistestvér születése).

A gyermekvédelmi törvény szerint az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani a bölcsődei ellátásban részesülő gyermek számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, ha tartósan beteg vagy fogyatékos; vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek; ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek; vagy olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíj járulékai csökkentett összegének 130%-át; vagy nevelésbe vették.

A gondozási díj fizetése alól továbbra is mentességet élveznek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők, a három, vagy többgyermekes családok gyermekei, és a tartósan beteg gyermekek.

A jogosultsági tényezők vonatkozásában az előző évhez képest jelentős változás figyelhető meg, közel 30%-kal nőtt a kedvezményre jogosultak száma. Legnagyobb mértékben a három vagy többgyermekes családok száma emelkedett.

IV. 4. Helyettes szülői hálózat

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat koordinálásával működtetjük a szolgáltatást, mely a gyermekek átmeneti gondozását biztosítja. A szülő kérelmére vagy beleegyezésével, ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátást biztosít, ha a szülő egészségügyi körülménye, életvezetési problémája, indokolt távolléte, vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban megoldani nem tudja. A szolgáltatásra már hosszú évek óta nem jelentkezik igény.

V. A szolgáltatások működésének fejlesztésének lehetőségei, irányai, intézményi szintű feladatai, az együttműködési keretei

A helyzetelemzés alapján megállapítható, hogy Mezőberény személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátórendszere jól kiépített, sokszereplős, többségében integrált szervezeti keretek között nyújt sokszínű, a lakossági szükségletekre reagáló szolgáltatást.

Az önkormányzat – az idősök átmeneti elhelyezésének kivételével – teljesíti feladat-ellátási kötelezettségét. Önként vállalt feladatként felvállalta a tanyagondnoki szolgálat, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a támogató szolgálat, az otthoni szakápolás működtetését, valamint az idősök tartós bentlakásos elhelyezésének biztosítását.

A szociális szolgáltatások működtetésénél prioritásként megjelenik a meglévő szolgáltatások fenntarthatóságának, minőségi színvonalának megőrzése, azonban lehetőséget biztosít az ellátás feltételeinek javítására is.

A feladatellátásban az önkormányzat mellett hangsúlyos szerepet vállalnak az egyházak és civil szervezetek, színesítve és individualizálva a szolgáltatási palettát. Mezőberény helyi társadalmának integráltsági szintje a szolgáltatások nyújtásában emelkedett.

8.ábra SWOT – Mezőberény szociális ellátórendszere

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
- kiépült intézményhálózat - szolgáltatások közötti átjárhatóság - egyházi és civil szolgáltatók részvétele az ellátásban	- elöregedő lakosság - a szektorban dolgozók alacsony jövedelme - alacsony önérdékvényesítő képesség - a növekvő gondozási feladatokhoz képest alacsony személyi feltételek - adminisztrációs teher - magas fluktuáció - alacsony finanszírozás - idősök tartós bentlakásos otthonában, a kínálat viszonyában kevés igénybe vehető férőhely
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
- civil szervezetek szerepvállalása, együttműködés - önkéntesek bevonása	- szakmatámogatási rendszer alacsony aktivitása - kevés pályázati lehetőség - megfelelő szakképzettséggel rendelkező utánpótlás hiánya - idősök tartós bentlakásos otthonában férőhely iránti fokozott igény, mely finanszírozási okokból egyre nehezebben elégíthető ki – növekvő kereslettel szemben stagnáló kínálati oldal - az alacsony finanszírozás miatti gazdálkodási nehézségek - „kiegész” - fizikai, pszichés és emocionális kimerülés

Az elkövetkezendő évek feladatai általánosságban megfogalmazva továbbra is:

1. Szociális és gyermekjóléti szolgáltatások működőképességének megőrzése, kiemelten a szakemberek megőrzése, pótlása
2. Együttműködési és koordináció erősítése
 - a. a különböző ágazatok, önkormányzati, piaci, civil szereplők közötti kapcsolat, kommunikáció és egyeztetés biztosítása, intézményesítése
 - b. a szociális szolgáltató intézményrendszer ágazatok közötti kapcsolatainak megerősítése, és folyamatos kommunikáció biztosítása
 - c. ágazati és intézményközi együttműködési eljárások kidolgozása, az együttműködések fokozott koordinációja
3. A szociális szolgáltatások fejlesztése
 - a. szociális szolgáltatások szükségletalapú fejlesztése, fenntartása, ezen belül kiemelten az idősök otthonában elérhető férőhelyek bővítése, hospice otthon kialakítása

- b. egészségfejlesztő, szemléletformáló életmódprogramok szervezése
 - c. a szolgáltatásokban dolgozó munkatársak képzése, továbbképzése
4. Helyi közösség fejlesztése
- a. közösségi kezdeményezések támogatása és megerősítése, ezáltal a lakosság öngondoskodásának és (ön)érdekérvényesítésének megerősítése
 - b. önkéntes programok működtetése.

VI.ÖSSZEGZÉS – ZÁRÓ GONDOLATOK

A szociális szolgáltatástervezési koncepció célja és feladata nem csak az, hogy hozzájáruljon a helyi szociális értékek számbavételéhez és hatásos helyi szociálpolitika kialakításához, hanem, hogy információt nyújtson más helyi fejlesztések, koncepciók, tervek kidolgozásához és megvalósításához, a szociális szükségletek minél megfélelőbb biztosításához, egy megbízható működési háttér kialakításához.

Teljes mértékben egyetértve a 2011-2020. időszakra készült Nemzeti Szociálpolitikai Koncepció munkaanyagában³ leírtakkal a helyi szociálpolitika akkor sikeres és akkor „jó az irány”, ha általa a helyi közösségek erőforrásai, kezdeményezőkézsége nem kerül kiszorításra, hanem azokra építve segíti a helyi szociális és ezzel párhuzamosan a társadalmi kohézió erősödését.

³ Nemzeti Szociálpolitikai Koncepció 2011-2020. Munkaanyag
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjW0oya2e3rAhXJTM AKHddFCHYQFjAAegQIBRAB&url=http%3A%2F%2Fszocialisklaszter.hu%2Fadat%2Fdokumentumtar%2Fhu16_nszk_2011_10.pdf&usg=AOvVaw28BFNfTmjbyLw4z5hN0HgX Letöltve: 2022. október 19-én